

RÉVÉSZ JÓZSEF¹

ÖNKÉNTESSÉG, JÓTÉKONYKODÁS A ZENEMŰVÉSZETBEN

Bevezetés

Jelen tanulmány létrejöttének oka az a törekvés, hogy rávilágítson a zeneművészek és zenei együttesek körében régóta jelenlévő önzetlen segítségnyújtás, a jót tenni akarás jelenségének hátterére, valamint annak lelki mozgató rugóira, továbbá megvizsgálja, hogy a zeneművészek feltételezett magas empátiás készsége, fejlett szociális intelligenciája összefüggésbe hozható-e ezen tevékenységekkel.

A kapott eredmények vizsgálata során két fő motívumra helyeztem hangsúlyt, Bussel és Forbes (2002) négy W modelljének (What, Who, Why, Where) dimenziójából különös tekintettel a Ki és Miért (Who, Why) fogalmakra.

A kutatás főbb sarokpontjai:

A tudomány és a művészet kapcsolata

Munkám a tudomány előmenetelét kívánja szolgálni, de egy speciális szempontból, a művészet oldaláról nézve. Éppen ezért szükségesnek látom, hogy e két terület némely közös aspektusát is bemutassam. A tudomány és a művészet egyaránt értelmezhető törekvésként, mely arra irányul, hogy a tudást megszerezzük. Ugyanakkor különbség mutatkozik abban, hogy milyen természetű tudást igyekszünk megszerezni. A tudomány célja az, hogy a világról olyan gondolati képet nyújtson, amely hozzájárul a világnak önmagában való megértéséhez, és ebből következően a tudomány alapvető célértéke az igazság, és az érzékelhető természeti világ megismerése. A művészet elsődlegesen az ember érzelmi szférájának alakításával járul hozzá személyiségének formálásához, ezáltal közelebb viszi a természetfeletti világ megértéséhez. A tudományos megismerésben a tudós, ha a valóságot olyannak akarja megismerni amilyen önmagában, objektíven kell az adott tárgyat vizsgálnia. A művész viszont kifejezetten hangsúlyozza, hogy a valóság művészi feldolgozásában maga is érzelmileg állást foglal (Ujfalussy, 1968). Ezek az érzelmi

¹ Révész József gondonkaművész, a Nyugat Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar óraadó tanára, Parlando rendszeres szakírója.

állásfoglalások közvetítik személyes kapcsolatunkat a világgal, de ez nem jelenti azt, hogy ok-okozati összefüggést keres a dolgok között. „A művészetet ezért egyenesen így jellemezhetjük: a dolgoknak az ok elvétől független szemlélési módja, ellentétben az épp ezen elv nyomában járó szemléltetéssel, amely a tapasztalat útja s a tudomány” (Schopenhauer, 2007, 236. o.). A művészet fontos célja, az ember formálása. Animum debet mutare, non caelum. „A lelkületedet kell megváltoztatni és nem az eget” (Seneca) (Bánk, 1993, 10. o.). A művészet szemléletet változtat, de a művésznak az általa megalkotandó szemlélethez nemcsak külsőleg adott anyagra van szüksége, amelyhez a szubjektív képek és képzetek tartoznak, hanem a szellemi tartalom kifejezéséhez is (Hegel, 1981). A muzsika mindennapi életünk része. Valamely változatával már mindannyian találkozunk. Legtöbbször csak a háttérben szól, és rohanó életünkben egyre kevesebb időnk jut arra, hogy ebben a csodálatos, és néha titokzatos világban elmerüljünk. „Legyen a zene mindenkié” – vallotta Kodály Zoltán. Miért van az, hogy a gyermek bárhol is éljen a világban, függetlenül családi, és kulturális gyökereitől, örömet, bánatát dúdolgatással fejezi ki, játékát énekkel, ritmusok kopogásával kíséri? Mert a zene, az egyetemes és örök zene ott van mindnyájunkban. Világunk lassan, de egyre gyorsuló ütemben a vesztébe halad, ahol a közösség, mint formáló erő, egyre kevésbé fontos. Oly nagyon akarjuk saját életünk boldogulását, hogy másokon is áttaposunk céljaink eléréséhez. Külön dolgozunk egymás ellen. Állandó versenyre kényszerítjük magunkat, holott nem egymás ellen, hanem egymásért, és egymás mellett kellene élnünk. Schiller 1795-ben a következőképp vélekedett: „A haszon a kor nagy bálványja, őt kell szolgálnia minden erőnek, és előtte kell hódolnia minden tehetségnek. E durva mérlegen a művészet szellemi érdeme mit sem nyom a latban, és minden bátorság híján a művészet eltűnik a század zajos piacáról” (Schiller, 2005, 157. o.). Más úton kellene haladnunk, ahol a másik sikere az én sikerem is, és az én sikerem társaim segítségével valósul meg. A zene fontos formáló erő, közösség élményt ad, együtt gondolkodásra bátorít.

Az empátia és az érzelmi/szociális intelligencia szerepe a művészetben Ki és Miért (Who, Why) szerepe az önkéntességben

Azok a személyek között, akik önkéntes tevékenységet vállalnak, eltérő szociokulturális, társadalmi, korcsoportbeli különbségek adódnak. Széles társadalmi rétegek vesznek kisebb, vagy nagyobb mértékben részt önkéntes karitatív munkában. Ugyanakkor jelen kutatás, Bussel és Forbes (2002) négy W

modelljének (What, Who, Why, Where) dimenziójából kifejezetten a Ki? és Miért?-re kíván fókuszálni. Ezt azonban tovább kívánom árnyalni és az önkéntes, karitatív céllal megrendezett hangversenyek, művészeti performanszok előadóira koncentrálnunk, zenészekre, előadókra. Itt azonban, mivel az eredeti cél, tehát a karitatív munka kapcsán erre nem látok okot, a kutatás és az eredmények értelmezése során nem teszek különbséget amatőr, illetve hivatásos muzsikussal, előadó között. A mások segítése, különböző módon való támogatása, az a pozitív élmény, ami az önkéntes segítségnyújtásból adódóan pozitív élményként jelenik meg a segítséget nyújtó személynél, felveti annak lelki mozgató rugóit, ugyanakkor nem elhanyagolható ennek a jelenségnek a személyiséget pozitívan befolyásoló, fejlesztő hatása sem.

Az érzelmi/szociális intelligencia az empátia és a művészet kapcsolata

Az érzelmi intelligencia az érzelmi információ észlelésének, kifejezésének, felhasználásának és irányításának azon képessége, amely elősegíti a személy fejlődését (Salovey és Mayer 1990, 189. o). Bizonyos, hogy az érzelmek az emlékezést, a döntéshozatalt, a gondolkodást és a figyelmet is befolyásolják, és ugyanígy a kognitív folyamatok is hozzájárulhatnak egyes érzelmi állapotok kiváltásához (Forgács, 2001). Lényegében az EQ az intelligencia olyan megnyilvánulása, amely felhasználja és alkalmazza az érzelmi és társas információkat, érzelmi rendszereket von be a személy gondolkodásába. A huszadik század társadalmi folyamatai, változásai azt is eredményezték, hogy a másik ember a másik személyiség/egyéniség érdekessé és fontossá vált. Az önmagunkra való figyelés mellett megjelent az a gondolat, hogy az érzések, a mások érzései, gondolatai is fontosak és a segítő, a fejlesztő ebbe a világba lép be, mert ezen keresztül tud a másoknak segíteni (Buda 2012). Gondolatmenetemben a zenét érzelmi nyelvként azonosítom, akként értelmezem. Ennek folyományaként, az aktív zenélés, egy hangverseny érzelmi kommunikációként is értelmezhető. Ez abban az esetben, ha egy önkéntesen vállalt, jótékony cél, a mások megsegítését célzó eseményről van szó, akkor az az előadó részéről az empátia és az érzelmi intelligencia megnyilvánulásaként értelmezhető. Az érzelmi intelligencia tágabb értelemben nem csupán mentális képességeket feltételez, hanem személyiségjegyeket is. Így „az érzelmi intelligencia azon érzelmi, személyes és társas kompetenciák, valamint készségek együttese, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyén eredményesen küzdjön meg környezete követelményeivel” (Bar-On 1997 17.

o.). Ez Gardner összetett intelligencia elméletéből indul ki. Azt alapul véve Bar-On úgy véli, hogy az EQ olyan többfaktoros készlet, melyben az érzelmi és a társas képességek lehetővé teszik számunkra a mindennapi kihívásoknak való megfelelést. A saját maga által kifejlesztett önbeszámoló skálával (Bar-On Emotional Quotient Inventory, Bar-On – féle Érzelmi Intelligenciateszt, Bar-On, 1997) azt a következtetésre jutott, hogy az, hogy az érzelmi és társas intelligenciához tartozó jellemzők 5 nagy kategóriába oszthatók:

- intraperszonális EQ,
- interperszonális EQ,
- alkalmazkodó EQ,
- stresszkezelő EQ,
- általános hangulati EQ

Témámszemponjtjából különösen fontos az interperszonális EQ az empátia, a szociális felelősségérzet, szociális kapcsolatok képessége. Az embernek szüksége van a személyes érzelmi kapcsolatokra, társas lények vagyunk (Buda 2012). Az elmúlt évtizedek társadalmi változásai feloldották ugyan azingerszegénységet és a társas interakciók egyre sűrűbbek és összetettebbek lettek, mégis gyakorta fordul elő, hogy a mai kor gyermeke egyfajta társas magányosságot él meg (Granowetter 1973). A művészeti rendezvények, különösen abban az esetben, ha ez az önkéntességgel is társulnak, lehetőséget nyújtanak egyrészt interakciókra előadó és hallgató között, másrészt a „jót tesztek” érzése is örömforrásként szolgálhat. Ez olyan érzelmi többlet, ami megéri a plussz munkák, ami legalábbis látszólag nem jár közvetlen előnnyel az előadó számára, hiszen anyagi ellenszolgáltatást nem kap. A nyugati gondolkodás elterjedt szemlélete, hogy míg az értelem a civilizáció és a kultúra terméke, olyan konstruktum, ami kiemel minket az állatvilágból, addig az érzelmek csak mintegy ösztönös reakcióként megnehezítik számunkra a világ érzelmektől mentes, objektív megismerését (Tisljár, 2010). Azonban sok esetben nem az értelem, hanem a szív diktál. Az érzelmi információk sok esetben felgyorsítják a döntéshozatalt, ezáltal a kihívásra adott válasz eredményességét tekintve helyzeti előnybe juttatja az egyént (Damasio, 2000). De a „szívre” az érzelmekre is szükségünk van.

Az önkéntességre és motivációjára ráközelítő vizsgálat

A vizsgálat két egymással összefüggő, de külön-külön is értelmezhető és értelmezendő feladatra fókuszál kutatási célként. Ezek központjában a kulturális rendezvények, (zene)művészeti előadások, jótékonysági hangversenyek állnak. A vizsgálatba bevont személyek olyan pedagógusok, pedagógus jelöltek amatőr, vagy hivatásos muzsikusként, jótékonysági szervezetek vezetői, munkatársai, akik feltételezhetően tapasztalattal bírnak az önkéntes, karitatív művészeti tevékenységekkel kapcsolatban, ilyen jellegű rendezvényeken részt vesznek akár szervezőként, akár előadóként, akár aktív, vagy passzív résztvevőként.

Kutatói kérdések, a vizsgált általános kérdéskör

A vizsgálat egy kérdőíves felmérést mutat be. A vizsgálat és adatgyűjtés 2023 őszén történt.

Kutatási célok és kérdések:

Kutatói kérdés (K1): Milyen tendenciák figyelhetők meg a magyar pedagógusok, pedagógus hallgatók, zenészek és jótékonysági szervezetek vezetői, munkatársai önkéntességhez fűződő viszonyában.

Vizsgálendő kérdéskörök:

- (Who?) Ki? A kérdés felvetése kifejezetten azokra a válaszadókra koncentrál, akik aktívan vesznek/vettek részt jótékonysági rendezvényeken előadóként, vagy szervezőként.

- (Why?) Miért? Milyen tényezők játszanak közre abban, hogy a zenészek, előadók, művészek, rendezvényszervezők részt vesznek önkéntes, karitatív, jótékonysági előadásokon.

Kutatói kérdés (K2): Milyen eltérések és hasonlóságok figyelhetők meg a magyar és a szlovákiai magyar pedagógusok, pedagógus hallgatók, zenészek és jótékonysági szervezetek vezetői, munkatársai önkéntességhez fűződő viszonyában.

Vizsgálendő kérdéskörök:

- Mennyiben térnek el, illetve egyeznek az okok, szándékok, indítékok.

- Tapasztalható-e eltérés abban a kérdésben, hogy fontosnak tartják-e a jótékonysági hangversenyek, művészeti jellegű karitatív rendezvények népszerűsítését intézményes keretek között, ill. beépíteni azokat az oktató-nevelő folyamatba és átadni a tapasztalatokat a fiatalabb generációknak?

A vizsgálat célja, kutatási módszere és menete

A kutatás első célja az önkéntesség jelenségnek a feltérképezése a pedagógusok és zenei előadók szemszögéből nézve Magyarországon. Az adatgyűjtés önkitöltéses kérdőíves vizsgálat (Google Docs) segítségével történt. A pedagógusok, jótékonyági szervezetek munkatársai, valamint a zeneművészek személyes megkeresés, valamint közösségi média csoportokban kaptak felhívást a felmérésről, majd a megadott linken érték el a kérdőívet. Véleményem szerint, melyet kutatások is alátámasztanak, (Sipos és mtsai 2015) egy adott célcsoport tagjai mára már a legteljesebb mértékben elérhetők a digitális világ által kínált online csatornákon, hiszen a mai életforma, az információk áramlásának formái megkövetelik az egyéntől csoportmédia gyakori és intenzív használatát. A vizsgálódás célja kettős, hiszen egyrészt igyekszik felmérni a Magyarországon önkéntes művészeti tevékenységgyakoriságát és jellemző tendenciáit zeneművészek, (legyenek hivatásos, vagy műkedvelő muzikusok), valamint az oktatás résztvevői körében. A megbízhatóság elvének érvényesítése a kvalitatív kutatások során alapproblémaként jelentkezik, vagyis az azonos módszerekkel azonos eredményekre vezethetőség kérdése, a kutatói személyiség (inter)aktivitása, ezért fontosnak tartottuk a kutatói eljárás közzétételét, valamint a kutatói pozíció lehetőségeinek és korlátainak a bemutatását, a vizsgálat menetének és módszerének pontos rögzítését. Az általánosíthatóság elvével kapcsolatban kijelenthető, hogy jelen vizsgálat célja és műfaji sajátossága, valamint az országos vizsgálati minta lehetővé teszi a feltárt eredmények reprezentatív kiterjesztését. A kvalitatív kutatások során a rögzített adatok, eredmények, események és azok magyarázata, értelmezése, pontossága és ellenőrizhetősége során a releváns szakirodalmak (Falus, 2004; Golnhofner, 2001; Babbie, 2002; Eisenhart, 2006) egybehangzó véleménye szerint az egyik legfontosabb kérdés az ún. face validity, azaz az érvényesség ránézésre. A vizsgált kérdéskörrel elmondható, hogy a kutatás jól körülírható módszerekkel történt, az eredmények könnyen nyomon követhetők, egyszerűen megismételhetők.

A kérdőív bemutatása és a vizsgálat háttéradatai

A kérdőíves vizsgálat 2023 őszén került lebonyolításra. Pedagógusok, pedagógus hallgatók, zeneművészek, valamint jótékonyági szervezetek munkatársai lettek megszólítva. A kérdések egy részénél a pontosan megadott válaszok közül 1-1 lehetőséget lehetett kiválasztani, 2 kérdés esetében (6. és 7. kérdés) több válaszlehetőséget is be lehetett jelölni, valamint 2 kérdésnél (9. és

10. kérdés) a válaszadók szabadon írhatták le, fejthették ki véleményüket, tapasztalataikat. A kérdőíveket összesen 107 személy töltötte ki és küldte vissza. (N=107)

A vizsgálat kérdései

A kérdőíves felmérés 3 háttérvizsgálatra irányuló felvezető kérdést és 10 kérdést tartalmazott, amelyek tartalma a vizsgálati kérdések alapját képezték és a releváns eredmények elérését, kimutatását segítették. A felmérés célirányosan megfogalmazott három vizsgálati kérdése a következő:

- 1. A megkérdezett pedagógusok és pedagógushallgatók vettek-e részt valamilyen művészeti jellegű jótékonyági rendezvénye(ke)n, hangversenye(ke)n, tevékenység(ek)ben?*
- 2. Milyen szándék, indíték, motiváció állt a részvételük hátterében és milyen tapasztalatokkal gazdagodtak?*
- 3. Fontosnak tartják-e a jótékonyági hangversenyek, művészeti jellegű karitatív rendezvények népszerűsítését intézményes keretek között, ill. beépíteni azokat az oktató-nevelő folyamatba és átadni a tapasztalatokat a fiatalabb generációknak?*

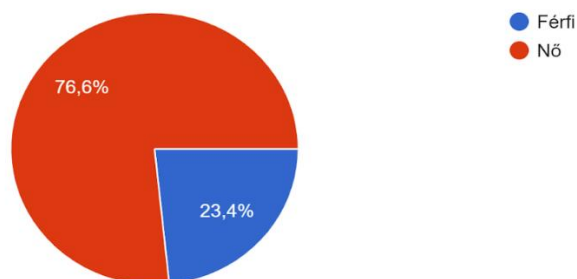
A kérdőív a Bussel-Forbes (2002) féle Önkéntesség négy W modellje alapján (WHAT? WHO? WHERE? WHY?) már közölt tanulmányhoz (Csehi, Tóth-Bakos 2022) lett kifejlesztve, melyet a szerzők engedélyével és beleegyezésével változtatás nélkül alkalmaztam a magyarországi felmérés során, éppen azzal a szándékkal, hogy a komparatív vizsgálatot lehetővé tegyük.

A vizsgálat háttéradatai

A vizsgálati minta (N=107) felvezető kérdéseinek összegzése:

A nemek tekintetében a válaszadók 23,4 %-át férfiak, míg 76,6%-át nők képviselték, számosítva, 25 férfi és 82 nő. (1. ábra)

Az Ön neme
107 válasz

1. ábra Nem szerinti eloszlás

A felmérés háttéradataink feltérképezéseként felmértem a válaszadók foglalkozását, szakterületét. Mivel nem kizárólag pedagógusokat, hanem muzsikusokat is megkerestem, ráadásul jelen kutatásban nem tettem különbséget hivatásos, vagy amatőr zenészek között, így a minta igen széles lett.

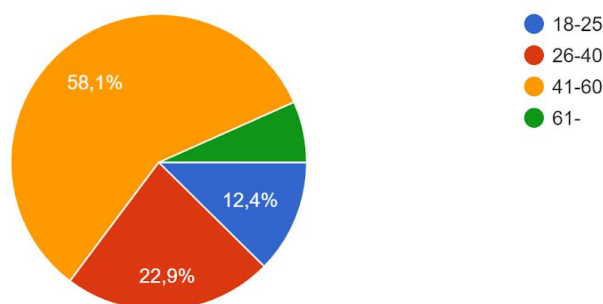
Óvodapedagógus 7, Zenetanár 19, Pedagógus/tanár 14, Zenész/előadó 21, Gyógypedagógus 2, Fogtechnikus 1, Kultúra 1, Szerkesztő 3, Bábos, író, előadóművész 1, Lelkész 1, Mérnök 2, Webszerkesztő 3, Hallgató Zeneakadémia 1, Kisgyermeknevelő 1, Óvodapedagógus hallgató 3, Könyvelő 1, Vendéglátásban dolgozó 1, Középvezető 1, Egyetemi oktató 1, Gyermekvédelmi szociális munkás 1, Mezőgazdasági munkás 1, Könyvtáros 1, Idegenvezető 1, Ács, állványozó 1, Rendőrtiszt 1, Fodrász 1, Tárlatvezető 1, Kulturális munkatárs 1.

Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy több válaszadó két foglalkozást, szakterületet is beírt, ami teljes mértékben érthető, hiszen is számos zenész művészeti munkája mellett tanítással/oktatással is foglalkozik.

A további háttérvizsgálat során rákérdeztem a válaszadók életkorára is. (2. ábra) Ebben az esetben négy korhatárban azonosíthatták be magukat. Pontosán: 18-25 év között, 26-40 év között, 41-60 év között, valamint a 61 év feletti korcsoportban. A válaszadók legtöbben 41 és 60 év közötti korosztály tagjai voltak, 60 fő, 58,1%. Ezt követte a 26 és 40 közötti korosztály, 24 válaszadóval, 22,9%. A 18 és 25 év közöttiek 13 fővel 12,4%, míg legkevesebben a 61 fölötti korosztály tagjai vettek részt a kutatásban, 7 fő, 6,7%.

Kora

105 válasz

2. ábra Korosztály szerinti eloszlás

3.

A vizsgálati eredmények bemutatása

1. Vizsgálati kérdés: A megkérdezett pedagógusok és pedagógushallgatók vettek-e részt valamilyen művészeti jellegű jótékonyági rendezvénye(ke)n, hangversenye(ke)n, tevékenységekben? Az első vizsgálati kérdés feltárását a kérdőív első 5 kérdése segítette.

Eredmények:

1.kérdés: Volt-e aktív résztvevője művészeti jellegű karitatív rendezvénynek, hangversenynek, tevékenységnek?

A megkérdezettek 86 százaléka (92 személy) volt aktív szereplője önkéntes, karitatív zenei/művészeti rendezvénynek. 14% (15 fő) válaszolta, hogy nem vett még részt hasonló rendezvénye. Így leszögezhető, hogy a döntő többség, 86% vett már részt karitatív művészeti rendezvényen.

2. kérdés: Amennyiben az "igen" választ jelölte be az előző kérdésnél, kérjük, írja le a rendezvény/esemény jellegét vagy nevét!

A válaszadók döntő többségben nevezték meg a jótékonyági hangversenyeiket, akár résztvevőként, akár „csak” hallgatóként. Ugyanakkor a válaszokból egyértelműen leszűrhető, hogy Magyarországon jelenleg a karitatív munka, az önkéntesség és ennek mintegy vetületeként a jótékonyági hangversenyek, rendezvények nagyon széles perspektívát mutatnak. A 107 válaszból erre a kérdésre 8 nemleges válasz érkezett. Jótékonyági hangversenyként,

hangversenyként, könnyű, -és komolyzenei koncertként, művészeti napokként, tehát nem pontos, csak általános megnevezésként 23 válasz érkezett. A válaszok nagy többsége pontosabban fogalmazott. Kárpátaljai menekültek megsegítése, hátrányos helyzetű gyermekek javára, vörösiszap károsultak javára, adventi/karácsonyi hangversenyek, orgona felújítás céljára, idősek otthona, árvíz-károsultak javára, kórház javára, gyermekmentő szolgálat, egyházi rendezvények, tanár/diák hangversenyek, sérült gyermekek megsegítése, Alzheimer betegek segítése.

A megnevezett események egyik lehetséges besorolása/csoportosítása alapján:

Karitatív művészeti jellegű rendezvények beteg és hátrányos helyzetű gyerekek és fiatalok megsegítésére: *Jótekonysági hangversenyek hátrányos helyzetűek, árvíz-károsultak javára családoknak. Sárvári Oratórikus Kórus koncert a sárvári Covid-árvák javára. Fúvószenekari térzene a kórház javára, adventi énekkari hangv. gyermekotthonok, spec. isk. számára. Zenés irodalmi est egyházi óvoda játszóterének létrehozására. Gyermekmentő Szolgálat támogatására rendezett hangversenyeken való közreműködés zenekari tagként. Családi tehermentesítő nap fogyatékkal élők számára*

Karitatív művészeti jellegű rendezvények az egészségügyi jellegű segítségre szorulóknak részére: *Fúvószenekari térzene a kórház javára, adventi énekkari hangv. gyermekotthonok, spec. isk. számára. Tűzoltók családi napja; Egészségügyben dolgozók jótekonysági bálja, Jótekonysági bálók óvodák, iskolák megsegítésére stb. Alzheimer betegek részére rendezett koncert. Vakok megsegítésére szervezett hangverseny.*

Egyéb segítségnyújtó, művészeti jellegű jótekonysági rendezvények: *Szív-hang jótekonysági koncert. Menekülteknek fenntartott helyszínek, kerületi rendezvények (Wekerle) általános iskolák, óvodák. Karácsonyi hangverseny. Vörösiszap károsultak javára szervezett jótekonysági hangverseny. Idősek napi, falunapi rendezvények, avató ünnepségek, nemzeti ünnepek. Tűzoltó nap. Jótekonysági hangverseny Ukrajnáért. Érseki szentmise és jótekonysági koncert a kárpátaljai menekültekért. Jótekonysági hangversenyek Szombathely Város Koncert Fúvószenekarával. Bolero gála, rábapatonai amatőr zenei fesztivál. Citerás Találkozó, Zeneiskolai Bemutató, Zeng az erdő Zeng az erdő. Jótekonysági koncert iskolánk alapító igazgatójának síremlékének felújítása javára. Zenei kurzusok/táborok, Zenés mézeskalács díszítés, Mese-zene. Jótekonysági néptánc gála. Tündérfesztivál. Vidám Szimfonikusok Koncertje Győrben, Új Forrás Koncert Pápán.*

A megnevezett események, rendezvények és a hozzájuk tartozó célokon felül szükségesnek látunk három (Vörösiszap károsultak, Kárpátaljai/ukrajnai menekültek megsegítése, COVID árvák segítése) olyan célt és hozzá tartozó eseményeket megemlíteni, ami a közelmúlthoz és a jelenhez szervesen kötődnek és éppen ezért lokálisan jelennek meg: *Vörösiszap károsultak javára szervezett jótékonyági hangverseny. Jótékonyági hangverseny Ukrajnáért. Érseki szentmise és jótékonyági koncert a kárpátaljai menekültekért. Lélekhíd Jótékonyági Hangverseny a Kárpátalján élők támogatására. Kárpátaljai magyarok megsegítése. Sárvári Oratórikus Kórus koncert a sárvári Covid-árvák javára*

Egyházi és oktatási intézmények által szervezett rendezvények: *Baptista Szeretetszolgálat Adventi Koncertsorozat Tanári hangverseny Angyalok szárnyalása Egyházzenei szolgálatok Mise, ifjúsági hangverseny Növendék/oktató hangverseny jótékonyági koncertek, egyházi szervezésben: baptista karácsony koncert, Érseki szentmise és jótékonyági koncert*

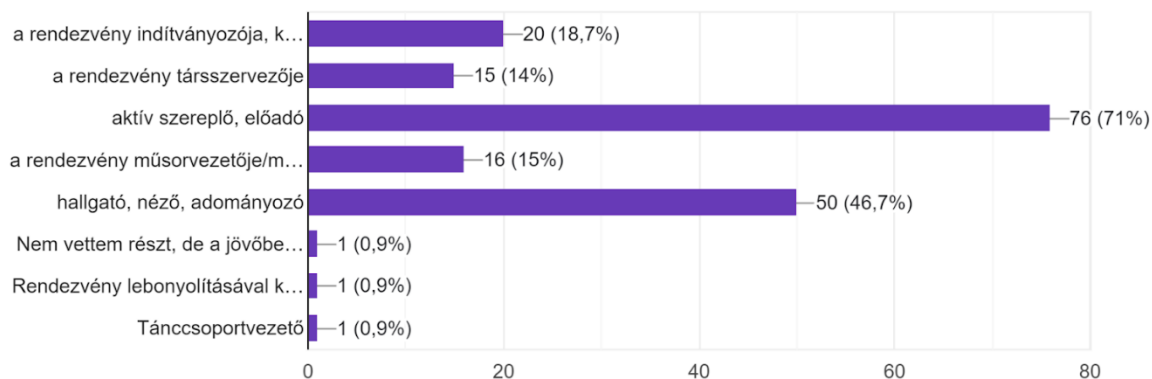
3. kérdés: Milyen szerepben vett részt ezen/ken a rendezvényen/ken?

A megkérdezettek válaszai alapján megállapítható (a válaszolók ennél a kérdésnél több „szerepkört” is megjelölhettek), hogy legnagyobb százalékban aktív szereplőként és előadóként vettek részt jótékonyági rendezvényeken. Hasonlóan magas mutatót eredményezett a hallgatói, nézői és adományozói szerepkör. Kisebbségi mutatókat kaptunk a társszervezői és a rendezvények indítványozói, felelősei szerepkörben, valamint az egyéb szerepkört is megjelölte a megkérdezettek töredéke. Pontos kvantitatív mutatókban mindez a következőképpen alakult: (3. ábra)

- 76 válaszadó aktív szereplő és előadó,
- 50 válaszadó adományozó, néző, hallgató,
- 15 válaszadó a rendezvény társszervezője,
- 20 válaszadó a rendezvény indítványozója, felelőse,
- 15 válaszadó a rendezvény műsorvezetője, moderátora,
- 3 válaszadó az egyéb választ jelölte meg.

Milyen szerepben vett részt ezen/ken a rendezvényen/ken?

107 válasz

3. ábra Milyen szerepben vett részt ezen/ken a rendezvények/en?

4. kérdés: Jelölje be hány alkalommal vett részt ilyen jellegű rendezvényen!

Önkéntes művészeti rendezvényeken való részvétel gyakorisága a következőképpen alakult:

1-2 alkalommal a válaszadók 16,8 % (18), 3-5 alkalommal 22,4 % (24). 6-10 alkalommal 18,7 % (20), 10-15 alkalommal 9,3 % (10). A legmagasabb mutatót a 15-nél több eseményen való részvétel érte el, 32,7 % (35).

A kapott eredmények tükrében megállapítható, hogy szignifikánsan több azok száma, akik rendszeresen, 15-nél több alkalommal vettek részt karitatív művészeti eseményen. Figyelemre méltó, hogy a 15-nél több, valamint a 10-15 jelölés együtt az összes válasz több mint 40 %-át teszi ki.

5. kérdés: Milyen céllal valósultak meg a rendezvények, amelyeken részt vett?

A látogatott jótékonyági rendezvények, hangversenyek kitűzött céljai, ill, amelyek közül a válaszokat meg lehetett jelölni, és azok eredményei a következők:

- A pénzgyűjtés, adományozás céljával – személy, intézmény részére: 29,8 % (31)
- Az élmény- és örömforrás szerzése szándékával: 53,8 % (56)
- Egyéb: 16,4 % (20)

Ezek fényében megállapítható, hogy a válaszadók több mint a fele (53,8 %) az *élmény- és örömforrás szerzése szándékával* vett részt önkéntes művészeti eseményen, míg a *pénzgyűjtés, adományozás* célja 29,8 %-kal és a

megkérdezettek kisebb része, 16,4 %-a az *egyéb* célokat magába foglaló kérdést jelölte be.

2. Vizsgálati kérdés: Milyen szándék, indíték, motiváció állt a jótékonyági rendezvények részvételének hátterében és milyen tapasztalatokkal, élményekkel gazdagodtak a résztvevők?

A második vizsgálati kérdés és az eredmények feltárását, megválaszolását a 6-7 kérdések célozták meg.

6. *Mi/ki készítette, motiválta a jótékonyági rendezvényeken való részvételre?*

7. *Milyen tapasztalattal, élménnyel, érzésekkel gazdagodott a rendezvényen/ken való részvételnek köszönhetően?*

Eredmények:

6. kérdés: Mi/ki készítette, motiválta a jótékonyági rendezvényeken való részvételre?

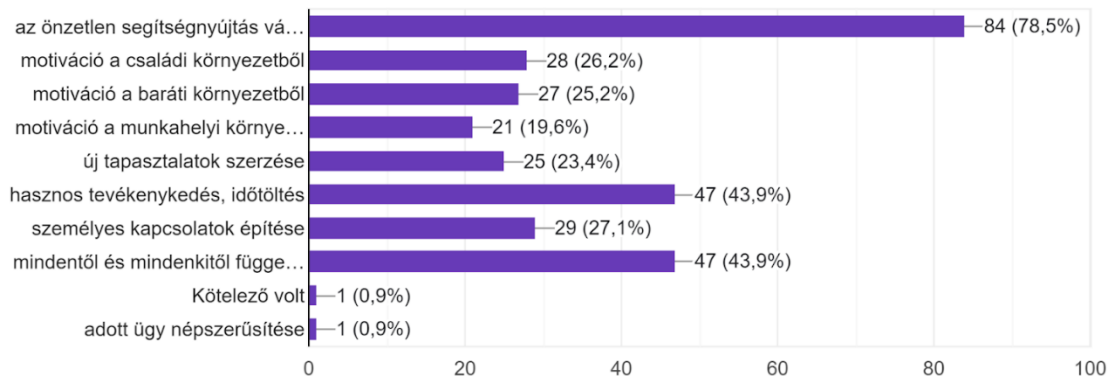
Erre a kérdésre több lehetőség közül lehetett választani. Kilenc változót adtunk meg, valamint „egyéb” lehetőséget is megadtunk. A kapott eredményeket csökkenő sorrendben mutatjuk be:

- az önzetlen segítségnyújtás vágya: 84 jelölés (78,5 %)
- hasznos tevékenykedés, időtöltés: 47 jelölés (43,9 %)
- mindentől és mindenkitől független önálló, erkölcsi alapokon nyugvó döntés: 47 jelölés (43,9%)
- személyes kapcsolatok építése: 29 jelölés (27,1 %)
- motiváció a családi környezetből: 28 jelölés (26,2 %)
- motiváció a baráti környezetből: 27 jelölés (25,2 %)
- új tapasztalatok szerzése: 25 jelölés (23,4 %)
- motiváció a munkahelyi környezetből: 21 jelölés (19,6 %)
- egyéb: 2 jelölés (1,8 %) (4. ábra)

A válaszok igen magas arányban az *önzetlen segítségnyújtás* lehetőségét jelölték meg. A 78,5% eredmény azt jelzi, hogy a pedagógusok, pedagógus hallgatók és zeneművészek számára az önkéntes művészeti eseményeken való részvételben jelentős motiváció az *önzetlen segítségnyújtás*.

Mi / ki készítette, motiválta a jótékonysági rendezvényen/ken való aktív részvételre?

107 válasz

4. ábra Mi/ki készítette, motiválta a jótékonysági rendezvényeken való részvételre?

7. kérdés: Milyen tapasztalattal, élménnyel, érzésekkel gazdagodott a rendezvényen/ken való részvételnek köszönhetően?

Ebben az esetben is több válaszra volt lehetőség. A válaszok itt is csökkenő sorrendben kerülnek bemutatásra:

- **a segítségnyújtásból adódó pozitív érzések: 85 jelölés (81,7 %)**
- új kapcsolatok, személyek, barátok: 46 jelölés (44,2 %)
- szereplés, reprezentációs lehetőségek: 41 jelölés (39,4 %)
- új szakmai tapasztalatok: 33 jelölés (31,7 %)
- egyéb: 7 jelölés (7 %)

Érdekes válaszok születtek az „egyéb” lehetőségeknél. Mivel összesen 7 válaszadó élt ezzel a lehetőséggel. Ugyan, a vizsgálat főbb eredményeire nincs igazán jelentős hatással, azonban a tágabb kitekintés miatt az eredményeket és válaszokat közöljük:

Milyen tapasztalattal, élménnyel, érzésekkel gazdagodott a rendezvényen/ken való részvételnek köszönhetően? *Semmilyennel 1 válasz, a zene hallgatás élménye 1 válasz, kulturális elégedettség 1 válasz, negatív érzés, mikor láttam, hogy manipulálják a közönséget 1 válasz, vannak rosszabb helyzetben levő emberek, akiktől lehet kitartást, pozitív hozzáállást tanulni 1 válasz, gyerekeknek szeretetből. Jó látni a boldogan csillogó szemeket 1 válasz, érzelmi feltöltődés 1 válasz.*

A válaszok alapján itt is kiemelendő a pedagógusok, pedagógus hallgatók és zeneművészek körében tapasztalható pozitív emberi attitűdje, hiszen 81,7 % választotta a *segítségnyújtásból adódó pozitív érzések, élmények* választ.

3. Vizsgálati kérdés: Fontosnak tartják-e a jótékonysági hangversenyek, művészeti jellegű rendezvények népszerűsítését intézményes keretek között, beépíteni az oktató-nevelő folyamatba?

Ennek a kérdésnek a megválaszolásában a 8. 9. kérdés segített. Ehhez hozzájárult a kérdőív utolsó kérdése, hiszen itt a válaszadók saját véleményeket, nézőpontokat, egyéni megtapasztalásaikat.

8. Fontosnak tartja ezeket a tapasztalatokat beépíteni az oktató-nevelő gyakorlatba és átadni a fiatalabb generációknak?

9. Amennyiben az előző válasza "igen", kérjük, röviden indokolja meg, miért!

10. Amennyiben van egyéb gondolata, tapasztalata a művészeti jellegű karitatív tevékenységgel kapcsolatban, vagy annak kapcsolódási pontjaival a pedagógia, az oktatás-nevelés terén, kérjük, röviden foglalja össze! Köszönjük!

Eredmények:

8. kérdés: Fontosnak tartja ezeket a tapasztalatokat beépíteni az oktató-nevelő gyakorlatba és átadni a fiatalabb generációknak?

A válaszadók (N=105) túlnyomó többsége, 90 személy (85,7%) fontosnak tartja azt, hogy a jótékonysági koncertek, a karitatív céllal létrejövő hangversenyek, rendezvények, az ezzel kapcsolatos tapasztalatok helyet kapjanak az oktatás-nevelés feladatai között. 13 személy (12,4%) nem tudta, hogy fontos-e ezeknek a tapasztalatoknak az átadása, míg összesen 2 személy, a válaszadók 1,9% válaszolta, hogy nem tarja ezeknek a tapasztalatoknak az átadását fontosnak a jövő generációi számára. A válaszok alapján megállapítható, hogy szignifikánsan nagyobb azok száma (85,7%) akik fontosnak tartják, hogy mindazok a tapasztalatok, melyek az önkéntességből, a karitatív rendezvényekből, jótékonysági művészeti eseményekből származnak, az oktatásba, a pedagógiai tevékenységekbe beépüljenek, az ismereteket átadják a fiatalabb korosztálynak.

9. kérdés: Amennyiben az előző válasza "igen", kérjük, röviden indokolja meg, miért!

A válaszadók közül 79-en indokolták meg előző válaszukat. Az adott válaszok sokféle nézőpontot világítottak meg a jótékonysági rendezvényeken való részvétel és a pedagógia kapcsolatában. A megkérdezettek itt lehetőséget kaptak nézeteik bővebb kifejtésére. A középpontban sokfélék, de néhány sarkalatos nézőpont, vélemény párhuzamba állítható és csoportosítható. Ezek

tükrében a legjellemzőbb szempontok: *értékrend átadás, az önzetlen adókapok eszménye, a pedagógia embernevelő feladata, a zene személyiségformáló ereje, empátia, érzékenység, érzelmi nevelés, motiválás, példamutatás, a kultúra átadása.*

10. kérdés: Amennyiben van egyéb gondolata, tapasztalata a művészeti jellegű karitatív tevékenységgel kapcsolatban, vagy annak kapcsolódási pontjaival a pedagógia, az oktatás-nevelés terén, kérjük, röviden foglalja össze! Köszönjük!

A befejező kérdésre 13 személy válaszolt. Kifejtették véleményüket, tapasztalataikat. Ezek közül válogatásban közöljük a leglényegesebbeket:

„Számos tapasztalatom van koncertszervezés pl. beteg gyermek gyógyítására való gyűjtés vagy a pedagógiai munkám során sérült gyermek zenei oktatása a fejlődés mértékének javítása céljából.”

„Szerintem fontos az intézményekben is erre nevelni a gyermekeket, hogy később ez természetes legyen számukra, maguknak érezzék, és ha lehetőség van rá, később maguk is segítsenek.”

„Szerintem a művészet a karitatív tevékenységgel társítva teszi igazán szebbé a világot.”

„Idősek otthonában élő szépkorúak számára vagy fogyatékkal élő iskolások számára is külön öröm, ha olyan zeneművekkel találkozhatnak, amiket ők is ismernek, és így esetleg be tudnak kapcsolódni a produkcióba. Ennek számos pozitív hatása lehet rövid és hosszútávon. Rendkívül fontosnak tartom a művészeti jellegű karitatív tevékenységet, hiszen sok családnak nincs pénze pl. koncertekre járni. A zene és egyéb művészetek által egy sokkal egészségesebb és emberibb generáció nőhetne fel.”

„Bár művészeti vonatkozásban nincs tapasztalatom, de fontosnak tartom, hiszen a művészet által lehet a legkönnyebben eljutni az emberek lelkéhez és így segíteni nekik, mely által mi is feltöltődünk. (Mindenik embernek a lelkében dal van...)”

„Úgy gondolom, hogy ha már kisgyerekeket szoktatunk ahhoz, hogy pl egy énekkari fellépéssel, egy hangversennyel, vagy az adott művészeti ágon belül bármilyen szerepléssel segíthetünk másoknak, megtapasztalják az „adni jó” érzést minél korábban, annál természetesebb lesz ez a szokásuk felnőttkorukra.”

„Akit egyszer megérint gyermekkorában, későbbiek során is szívesen vesz részt ilyen jellegű programokban. Kiváló motiváló lehetőség az iskolán kívüli tevékenységek téren.”

„A művészetek gyakorlása EQ szintet növeli. A mai világunkban, ahol sajnos nagy a közöny, ahol elmegyünk egymás mellett, roppant fontos szerepe van az érzékenyítésnek. Ehhez csodálatos színtér a művészetek világa. Fontosnak tartom a mindennapi pedagógiámba való beépítését. Ezenkívül, a mi lelkünk regenerálódását is segíti.”

Összefoglalás, konklúzió

Az ember nem csak fizikai lény. Szervezetünk működésének megértéséhez, az izmok, idegek fizikai leírásához a tudomány nyújt segítséget. De az igazi mozgatórugó a szellem; a lélek megértése, megismerése a hit és a művészet feladata. A művészet Babits Mihály véleménye szerint soha sincs tisztán a művészetért, hanem az emberért, mert őt akarja „művészet tűrhetővé” tenni, míg a tudomány nem akarja az embert meggyőzni, „önzetlenül keresi az összefüggések nagy szimmetriáját (Babits, 1978, 334 o.)” A muzsikuskok napi szinten élnek át azt a pozitívumot, amely a katarzishoz vezethet mind az előadó, mind a befogadó számára. A művészet egyik fontos küldetése, hogy általa kapcsolatba kerülhessünk egy felsőbb és fennköltebb eszmeiséggel. Ugyanakkor a kutatás rávilágít arra is, hogy mások segítségével, támogatása szintén olyan élményekkel szolgálnak, melyek a személyiséget pozitív irányban befolyásolják. A történelemben mindig jelent volt az az életfilozófia, (számos negatív példa ellenére) hogy mások segítése, támogatása, az önzetlenség fontos része emberi mivoltunknak. A művészek kezében levő eszközök számtalan lehetőséget rejtenek az önkéntes, önzetlen segítségnyújtásra. Ugyanakkor ezek a tapasztalok, megélt élmények megjelenítése a pedagógiai folyamatokban is kiemelkedő fontosságúak éppen jellemformáló erejükénél fogva.

Bibliográfia:

Babbie, E. (2002): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.

Babits M. (1978): *Esszék, tanulmányok I.* Szépirodalmi, Budapest

Bánk J. (1993): *Latin bölcsességek.* Budapest: Szent Gellért Egyházi Kiadó.

Buda B. (2012): Empátia. A beleélés lélektana. Károli Gáspár Református Egyetem - L' Harmattan Kiadó. Budapest

Bussell, H. – Forbes, D. (2002): Understanding the volunteer market: The what, where, who and why of volunteering. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 7, 3, p. 244–257.

Damasio A. (2000): *The Feeling of What Happens*. Heinemann. London.

Csehi, Á., Orsovics, Y., Tóth-Bakos, A. (2022) Önkéntesség, jótékonyág a művészet nyelvén. A művészet karitatív küldetése a szlovákiai magyar pedagógusok és pedagógushallgatók szemszögéből In: *Civil szemle*. 2023/3 p.185-205

Eisenhart, M. (2006): Representing qualitative data. In J. Green, G. Camilli, & P. Elmore (Eds.) *Complementary methods for research in education*. American Educational Research Association, Washington, DC 567-581. Forrás: Kvalitatív adatelemzés módszere. www.terd.unideb.hu/doc/modszertan/kvalitativ_adatelemzes_modszere.pdf

Falus Iván (2004, szerk.): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki Kiadó,

Forgács J. (2001): *Érzelem és gondolkodás – Az érzelem szociálpszichológiája*. Budapest, Kairosz Kiadó.

Golnhofer Erzsébet (2001): *Az esettanulmány*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest

Granovetter, M.S. (1973): The Trench of Weak Ties. *American Journal of Sociology* 78. 1360-1380

Hegel, G.W.F. (1981): *A szellem filozófiája*, Enciklopédia III. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Salovey, P; Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination Cognition, and Personality*, 9, 185-211. pp

Schiller, F (2005): *Művészet és történelem filozófiai írások*. Budapest: Atlantisz Könyvkiadó.

Schopenhauer, A (2007): *A világ, mint akarat és képzet*. Budapest: Osiris Kiadó.

Sipos Anna Magdolna – Varga Katalin – Egervári Dóra (2015): *Net! Mindenekfelett?* 267. Pécsi Tudományegyetem, Pécs

Tisljár R. (2010): Megismerés, gondolkodás, érzelmek. In: *A lélek eredete. Bevezetés az evolúciós pszichológiába*. Szerk: Bereczkei T. és Paál T. Gondolat Kiadó. Budapest

Ujfalussy József (1968): *Az esztétika alapjai és a zene*. Budapest: Tankönyvkiadó